

UM
RUM
E
EINZIA
UM

**DIVITIARUM
EVANGELICARUM**

Disquisitio XXXII

PRÆSIDE

CHRISTIANO GUEINZIO

Gymnasii Hallensis

Rectore

Respondente

MARTINO STRAUBELIO

Querfurtensi Sax.

Dominica I. post Trinitatis.

A. O. R. ch. lbc. III.

HALLIS SAXONUM

*Prelo Heredum Melchioris Oel-
schlegely*

Dr. Göt. an. Andr.

V I R O

*Rerum politicarum, ut & prudentia diu-
turno usu acquisita prerogativa*

Amplissimo,

DN. PETRO ROMELIO,
Serenissimi atque Celsiss. Dn. Electo-
ris Sax in Præfectura Sittichenbach
Quæstori meritissimo & fidelis-
simo.

V I R O

itidem

*Consultissimo, integerrimo, multarumq;
rerum usu Spectatissimo,*

DN. STEPHANO WLÖMANNO
Excellentissimo Duci à Rönigemarck
in arce Querfurtensi Præfecto à ra-
tionibus & judiciis Gravissimo, &c.

*Dnns. Patronis ac Promotoribus
parentum loco habendis hoc
quicquid est*

faciat

RESPONDENS

ANALYSIS
EVANGELII
DOMINICA I. POST TRI-
NITATIS.

Luc 16. à v. 19. usq. ad 31.

ANTELOQUIUM.

Recepit Deus Levit. 16.
v. 7. ut pontifex duos bircos
ad ostium tabernaculi stare fa-
ceret Domino, & immolaret:
unum autem pro peccatis populi, alterum im-
precationibus onustum ablegaret in desertum.
Hic per allegoriam Epulo esse videtur, ille verè
Lazarus, quemadmodum uberius illud ipsum
in presenti Pericope Evangelica declaratur:
Siquidem in ea habetur de divite & de pau-
pere.

C

THE

THESIS I.

Partim quoad hanc vitam, ubi occurrit
 utriusq; tum status: & quoad divitem
 quidem est ejus notanda opulentia: v. 19. in
 quo subjectum per Individuum vagum:
 homo. *Qui non nominatur, quia nomen
 impiorum patrescit Proverb. 10, 7. nec inscri-
 ptum est in librum vite Luc. 10, 20. sed ex
 eodem deletum Deut. 29, 20. nec Christus
 novit eos Matth. 7, 23. Dicit ergo quidam,
 habet Chrysostr. lib. 5. hom. 15. de div. quia
 quasi umbra preterit; quiq; ne quidem dignus
 sit, habet Gregor. hom. 10. in Johan. ut no-
 minetur. Sicut & per Prophetam dicitur: nō
 memor ero nominum eorum per labia mea
 Psal. 16, 4. Unde & quidam, inter quos Justi-
 nus, Athanasius, Hieronymus, Chrysosto-
 mus, Theophylactus arbitrantur esse para-
 bolam: quia 1. uti habet Chrysostr. in parabola
 nomina non sunt dicenda: & parabolica illa
 sunt, ubi exemplum ponitur & tacentur nomi-
 na; 2. quia videtur absurdum loqui mortuos,
 nullaq; vox possit ex inferno ad cœlum attin-
 gere; & quia 3. lingua divitis in sepulchro; &
 quia 4. Lazari anima in cœlo non habuit di-
 gitos; & quia deniq; Beza testatur, in verni-
 stissi-*

35
stissimo quodam codice legi: dixit & aliam pa-
rabolā. Alii verò, inter quos Irenæus, Tertul-
lianus, Cyprianus, Augustinus, Ambrosius,
Cyrillus, Gregorius Magnus, veram esse hi-
storiam opinantur, quia 1. nomen personæ La-
zari exprimitur; quia 2. dives ille habuisse
quinque fratres tunc temporis viventes asseri-
tur: & quia 3. quod habet Gregor. hom.
40. super Evang. si verus Moyses, si veri Pro-
pheta, si verus Abraham, si verus Lazarus, ve-
ra utiq; similiter, quæ hoc loco de cælo & infer-
no, erunt reliqua: & quia 4. traditione Hebre-
orum fertur illo tempore inter Judæos fuisse
quendam ob extremam inopiam omnibus no-
tum mendicum Lazarum: sicut ex Græcis
Irus ille ex Ithaca satis notus fuit. Quicquid
sit, res ipsa fabula non est, sed veritas, licet para-
bolicè etiam proposita. Intellexerunt quidam
per hunc divitem Jacobum à Labano male
tractatum Gen. 29, 25. alii putant depingi sto-
lidum illum Nabalem 1. Sam. 25, 3. Alii, uti ita
scribit Tertull. lib. 4. adversus Marcionem
per mendicum Johānem Baptistam intelligunt,
per epulonem Herodem. Sed cum Christus nō
expresserit, non est quòd hic curiosius talia in-
quiramus: Fuit quidam homo. Ut discamus
prudenter interdum esse agendum, nec semper
nomina esse alleganda. C 2 2. Et

2. Et adjunctum : erat dives. Qui bonis abundabat : dicitur enim $\omega\lambda\acute{\upsilon}\sigma\iota\varsigma$, quasi $\pi\omicron\lambda\upsilon\acute{\upsilon}\sigma\iota\varsigma$, magnam habens substantiam: dives dixit, habet Augustin. serm. 19. de verb. Apost. non dixit calumniator, non dixit pauperum oppressor, & rerum aliarum raptor, aut abactor, aut deceptor: non dixit pupillorum spoliator, nec viduarum persecutor: nihil horum, sed eras quidam dives. Quid magnum est dives erat, & de suo dives erat, cui aliquid abstulerat? an forte illi auferret & Doming de illo reticeret, & personam ejus acciperet, si crimina ejus absconderet? si vis ergo crimen audire divitis illius, noli amplius inquirere quam audis à veritate: dives erat. Non quasi divitia ipse per se mala: tolle enim superbiam & impietatem, & divitia non nocebunt, inquit August. quia veniunt à benedictione Domini Prov. 10, 22. sanctis etiam competunt. Unde Abraham dives, Gen. 13, 2. sed per abusum sunt male, quemadmodum in subsequentibus habetur. Ne discamus divitias ita amare, ne abutamur illis, sed apprehendamus veram vitam, 1. Timoth. 6, 19.

3. Et prædicatum ab effectu describitur, quoad amictum: qui induebatur tùm purpura. Fuit autem purpura vestitus regius, quo

quo uti, prater eos, nemini olim licuit, teste Plin. l. 9. c. 36. & l. 10. c. 1. Et desumpta illa ipsa, ut habet Pollux lib. 7. ex concha nobilissima. Sed, habet Minutius in Octavio, amittum esse purpura & bysso, vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis fulgere purpura, & mente sordescere.

4. Tùm bysso. Fuit linum subtilissimum, eius pretium auro equale fuisse, idem Plin. alleg. lib. 19. mentionem fecit: tantaq; præstantia: ut si quando byssina vestis maculam attraxerit, auri instar igne absq; detrimento perpurpurgata fuerit. Ut discamus luxum & superbiam vestitus improbari, siquidem mollia indumenta animi molliciem indicant, habet Bernh. in Apolog. ad Guilielm. Abbat. & serico & purpura indute, ait Cyprian. in lib. 2. de habitu virginali, Christum sincerè induere non possunt: auro, margaritis & monilibus ornata, ornamenta mentis & corporis perdiderrunt. Nisi status & conditio postulet; sic Salomonem ob vestitus ornatum ipse Christus commendat Matth. 6, 29. Josephus habuit anulum aureum, vestem byssinam, & torquem auream, Gen 41, 42. Daniel purpurâ indutus, & torques aurea posita in collo ejus Dan. 5, 29. Mardocheus veste regali hyacinthina, coro-

na aurea, & amictu byssino ornatus Esth. 8, 15. Neque Scriptura prohibet, ut mulieres habitu utantur ornato 1. Timoth. 2, 9. & decoro indumento bysso & purpura Prov. 31, 22. Imprimis vero in festiuitatibus Jud. 14, 13. & nuptialibus solennitatibus Matth. 22, 12. si absq; superbia & luxu fiat; qui 1. colligitur ex superfluitate. 2. ex sumptuositate. 3. ex nouitate, & 4. ex leuitate, praesertim si etiam, quod monet Melancthon, licet alias Magistris & Dd. annuli tribuantur, Theologi talia gestent, cum dicatur Theologus superflue annulatus aut stultus esse aut elatus: quia vestitus non nisi necessitatis causa, & nostri reatus est datus, ut monumentum Gen. 3, 22. neq; in eo gloriandum Sic. 11, 4. unde aq; foret, ac si fur laqueo superbire velles. Quamuis etiam, non in solo corporum nitore & pompa, sed vel in ipsis sordibus luctuosus possit esse iactantia, uti ait August. de serm. dom. in monte Liba: Adeo ut & illum verum sit, qui vili veste vel calceo hominibus placere velit, a Deo abalienatum animum habere, uti Basil. in quaest. compend. 50. ex eo asserit. Paucis: resistit Deus superbis & holosericatis & pannosis, ait August. in explic. Psalm. 85.

5. Et quoad victum, cuius apparatus in gene-

genere: & epulabatur. Hoc est, letabatur in omnis generis deliciis & voluptatibus, quibus letitia excitatur. Non quasi epula sine malis: siquidem Scriptura liberalem mensam non improbat. Sic apparatus ciborum Salomonis recensetur, 1. Reg. 4, 22. & ipsemet de talibus disserit, de lauticiarum, deliciarum ac gaudiorum suorum affluentia Ecclesiast. 2, 4. Nam Deus creavit cibum ad percipiendum, 1. Tim. 4, 3. & vinum ad letificandum cor hominis Psalm. 104, 15. Sir. 40, 20. Ideo & sordidi homines in scriptura pessime audiunt, Eccles. 5, 9. Sir. 14, 3. Proinde non cibus, sed appetitus in vitio est, Greg. lib. 30. mor. c. 13. Neque enim omnis paupertas sancta, ait Ambros. in Luc. 1. 8. aut divitiis criminosa: sed ut luxuria infamat divitias, ita paupertatem commendat sanctitas.

6. In specie, quoad quantitatem: quotidie. Hoc est, totus erat deditus ventri. Etsi enim quandoque splendidius coenat quis, hoc vel propter festos dies, vel propter hospites, tamen quotidie facere grande vitium est, inquit Ardens, cum clamat Christus: ne corpus gravetur crapula & ebrietate, Luc. 21, 34. Ne vivamus in commensationibus, monet Apostolus Rom. 13, 13.

7. Et quoad qualitatem : splendide,
 Unde *luxus colligitur, qui damnatur, Esa, 5, 11.*
 & *Ezech. 16, 49. Amos 6, 4.* & monstrant
 exempla, nempe *Balthasaris, Dan. 5, 1. Holofer-*
nis, Judith. 2, 20. Ahasveri, Esth. 7, 7. quorum
Deus venter est, Phil. 3, 19. qua monstra ve-
rius pecudes quam homines sunt, habet Justin.
Martyr. in epist. ad Zenam & Seren. qui cu-
perent sibi centum manus, & quinquaginta ca-
pita Geryoni tricipiti seximanog, inviden: es :
quod multis manibus faucibusq, nequeant gu-
te cibos suggerere. Ubi & interdum mensam
circumstent scurræ, partim turpibus verbis
convivii structorem deliciis afficientes, partim
absurdis adspectibus & gestibus intemperan-
tia ignem accedentes: alii mutuis diceriis de
cavillis risum ei, qui vocavit, excitare volen-
tes; alii confictis laudibus ipsum effingentes, uti
conqueritur Basilus in conc. ne rebus tem-
por. affixi simus. Acqui sic multi in hac vi-
ta manducant, quod postea apud inferos dige-
runt, inquit Aug. in Pl. 48. conc. 2. Ut disca-
mus luxum vitare.

8. Et mendicantis Lazari indigentia,
 cujus paupertatis denotatio, v. 20, in quo
 in genere: Erat autem quidam mendicus.
 Ita nimirum & divitem & pauperem fecit
 Do-

4^E

*Dominus Prov. 22, 2. & bona, & mala, pau-
peritas & divitiae à Domino proficiscuntur Sir.
11, 14. Sic ergò permixta ista temporalia Deus
esse voluit, ait Aug. in Psal. 66. qui si bonis solis
ea daret, putarent & mali propter hoc colen-
dum Deum: rursus si ea solis malis daret, time-
rent boni infirmi converti, ne ista illis fortè de-
essent. Et quamvis sint duo contraria: dives &
pauper, sunt tamen sibi duo necessaria. Nullus
indigeret si invicem se portarent. Et aliter sine
altero esse non potest: nam dives propter paupe-
rem, & pauper propter divitem factus est, ha-
bet Aug. ser. 25. de verb. Dom. Ne ergo ob di-
vitiis extollant se divites, & pauperes oppri-
mant, & contemnant Prov. 14, 31. ita pauperes,
ne divitibus sortem suam invideant, Eccles.
4, 4. Deus est, qui ditat & qui pauperem fa-
cit, 1. Sam. 2, 7.*

9. In specie, & quoad nomen: Lazarus.
Sic pauperē memorari quia 1. Deus novit suos,
2. Tim. 2, 19. & quia 2. iustorum nomina in li-
brum vite inscripta sunt, Apoc. 17, 8. Sic de
Moyse ait: novi te ex nomine Ex. 33, 12, Esa. 48.
1. & Christ⁹ de discipulis: gaudete quòd vestra
nomina in caelis sunt ascripta, Luc. 10, 20. Ap-
pellatur autē Lazarus vel Eleazar, quod idem
est si interpreteris, ac Dei auxilium, sive adju-
tus à Deo.

10. Quoad effectum, ubi situs: qui jacebat ante januam divitis. Hoc est, quod projectus ad vestibulum adium divitis: ut crudelitatem diviti in suo corpore demonstraret, habet Chrysoft. hom. 15. de divite & Lazaro: ne dives diceret: non vidi, in angulo fuit, adspicere hanc potui, nemo mihi renuntiavit: ante januam jacebat, videbat illum & exiens & revertens eo tempore. Quae verba debent nos instituisse ad implenda mandata pietatis: quotidie Lazarum, si quarimus, invenimus. Nolite ergo misericordiae tempora perdere: nolite misericordiae accepta dissimulare, habet idem. Inquirendum ergo cur pigri estis, ait Gregor. quoniam hoc quod jacenti in terra porrigitur, sedenti in caelo dabitur.

11. Et morbus: ulcerosus. Seu plene ulceribus: non enim habebat unum ulcus, inquit Chrysoft. hom. 15. totum corpus ulcera erant, ut magnitudo poenarum faceret magnitudinem misericordiae: plerumque enim calamitas una non est sola.

12. Et ulcerum curatio. v. 21. in quo votum famis explenda, quod effectus declarat: cupiens saturari de micis de mensa divitis cadentibus. Non expetit fercula, sed micas tantum. Et quidem de mensa cadentes, quas

quas tamē, uti habetur in vulgata versione, ei
 nō dabit. Ita tumor divitū indicis competen-
 ribus arguitur, habet Ambr. in Luc. quod ita
 immemores conditionis humanae sint, ut tan-
 quam supra naturam seu de miseris paupe-
 rum incentiva suarum capiant voluptatum,
 rideant inopem, & insultent egenti: & quorum
 magis misereri deceat, iis auferant. At habet
 Bernhard. in declam. sic crudelitas arguitur.
 (damnatio autem sine misericordia erit ei, qui
 misericordiam non praestiterit Jac. 2, 13.) quod
 quis substantiam huius mundi habuerit, &
 clauserit viscera sua ab egeno: quando hac di-
 viti deest? quando videtis & ipsi Lazaros
 esurientes, nudos & agrotos, & plus de indu-
 mentis vestris, plus de equorum phaleris, quā
 de istorum miseris cogitatis? Certē quicquid
 docente Leone de Pentecostali jejun. c. 4. in
 cibos pauperum, in curationes debiliū, in
 precia captivorum & in quaelibet opera pieta-
 tis impenditur, non minuitur, sed augetur: nec
 unquam perire poterit apud Deum, quod fide-
 lis benignitas erogavit, dum quodcumq; tribuit
 ad subsidium, id sibi recondit ad premium. Et
 thesaurū suum condit in caelo, ait idem ser. 1.
 de Elect. qui Christum pascit in paupere. The-
 saurus enim caeli, habet Chrysologus serm. 8.

est manus pauperis, quem qui suscipit, ne in terra pereat, reponit in cœlum. Manus pauperis est gazophylacium Christi, quia quicquid pauper accipit, Christus acceptat. Et dives hoc crimen habebat quod immisericors erat, habet August. serm. 19. & verb. Apostoli. Nec quispiam dicat non habeo: Charitas non erogatur de sacculo: si potes dare, da: si non potes affabilem te fac. Coronat Deus intus voluntatem, ubi non invenit facultatem, habet August. super Psal. 103. Quia semper, quod Leo dicebat serm. 1. de Jejun. 10, illi quod largiatur occurrit cui bene velle non deficit. Da ergo homo pauperi terram, ut accipias cœlum; da nummum, ut accipias regnum; da micam, ut accipias totum: da pauperi, ut det tibi: quia quicquid pauperi dederis, tu habebis; quod pauperi non dederis, habebit alter, habet August. lib. 50. hom. 41.

13. Et fatum per comparata imparia: sed & canes veniebant. Ex familia nullus, quia qualis dominus, talis familia. Et ideò ipsi conformabantur mentis duritia. Contra verò nemo ad humilitatis officia, segnis est insipientis familia, habet Philo de Abrah. Sic Eliam cibant corvi 1. Reg. 17, 6. hic canes lungebant ulcera ejus, qua nullus hominum levare digna-

gna-

45

gnabatur & tractare, fera mites lambunt, ha-
bet Chrysoft. lib. 45. hom. 15. Non ergò de-
sperent pauperes, quia & ipse Filius Dei pauper
erat, 2. Corinth. 8, 9. Coguntur etiam bestia
succurrere. Ut discamus pauperem nunquam
deserere.

14. Tùm occurrit utriusque mortis
circumstantia. v. 22. in quo dissimilitudo
explicatur privantibus subjectis contrariis,
& causis adjuvantibus sive ministris; de
paupere quoad antecedens: Accidit autem
ut moreretur mendicus. Et quidem quod
monet Chrysoft. audivimus quid uterq; in
terra passus sit: videamus quid utriq; horum
patiantur apud inferos: quod temporale fuit
prateriit, quod sequitur aeternum est. Et ita
tamen, uti antea dives primum locum occupa-
vit, modò pauperis mors preponatur. Et uno
docetur nihil diuturnum esse, in quo non ali-
quid extremum sit, habet August. lib. 12. de
civit. Dei c. 12. Pauperem verò mortuum esse
legitur, ubi notandum non hominem, sed ho-
minis miseriam mori, quemadmodum B. Cæ-
cilia dixit.

15. Quoad consequens, cuius medi-
um: & deportaretur ab Angelis. Nempè
quoad animam: & sic ad vesperam oritur ful-
gor

gor justo, Eccles. i, 19. Ideò dicitur: timenti dō-
minum benè erit in extremis, quod monet
Greg. lib. 10. moral. c. 21. licetq; fœdum La-
zarus corpus habuerit & putridum, in eo tamē
latuit preciosa anima, quæ ipsis arrisit Angelis.
Quodq; noluerunt prestare homines, hoc præ-
stituerunt cœli principes: adeò ut non suffecerit
ad portandum unus angelus, sed propterea plu-
res venerunt, ut chorum letitia facerent: gau-
det enim unusquisq; Angelorum tam charum
onus tangere, quia Angeli libenter talibus ono-
ribus prægravantur, habet Chrysostr. ut addu-
cant homines ad regna cœlorum: nam angeli
non solum Deo serviunt, sed etiam hominibus,
quod pluribus declarat Origenes homil. 35.
in Luc.

16. Et quoad locum in sinum Abra-
hæ. Sepultura non fit mentio, quia, ut habet
Chrysostr. pauperes pompose non solent sepeliri
quoad corpus, sed anima locus eò est celebrior.
Intelligitur verò metaphoricè æterna beatitu-
dinis locus, seu cœlestis felicitas, ubi anima
Abrahæ patris fidelium & credentium, quod
& habet August. lib. 5. confess. c. 3. cum omni-
um electorum animabus suaviter, veluti in-
fans in sinu matris suæ requiescit. Ab Abra-
hamo verò appellatur, quia is est pater fide-
li-

sum & credentium. Respiciturq; secundum
 Cyrillum ad hospitalitatem Abrahami Gen.
 18, 43. quia dives inhospitalis fuit. Non vero
 exinde colligendum, quasi soli pauperes ingre-
 diantur hunc locum: equiam paupertas per
 se non salvat, dum propter inopiam multi de-
 linquunt Sir. 27, 1. Unde & Salomon pauper-
 tatem deprecatur, Prov. 20, 8. sed quia respe-
 xit auxilium Dei, ut inomen cluit: quia con-
 stans in vera fide, Jac. 2, 5. dum Deum timuit
 Tob. 4, 23. Nolite itaq; inquit August. serm.
 110. de tempore. contemnere divites miseri-
 cordes, divites humiles: divites & pauperes no-
 lito contemnere o pauper! Esto & tu pauper,
 id est, humilis: pauper enim non habet unde
 infletur, dives vero habet cum quo luctetur. In-
 terim notandum quod nemo possit gaudere
 cum seculo, & regnare cum Christo, habet
 idem August. de contempt. mundi.

17. De divite, ubi antecedens: mor-
 tuus est autem & dives. Nempe ut ambo ho-
 mines, ut ambo carnales, sic & ambo mortales,
 habet August. ser. 25. de verb. Dom. Egro-
 ta quidem fuit iam antea Lazari anima, hujus
 tandem etiam incipit agrotare. Et quod sequi-
 tur, moritur: nam moritur dives & pauper.
 Psal. 49, 3. doctus & indoctus, Eccl. 2, 16. par-

vus & magnus, Job. 3, 19. honoratus & vilissi-
 mus, Sir. 40, 3. Nudi nascimur omnes, nulla di-
 stinctio inter cadavera mortuorum, nisi forte
 quia gravius foetent divitum corpora luxuria
 distenta, ait Ambros. in Hexam. lib. 6. cap. 8.
 Movet quidem quosdam quod cum cæteris sit
 nobis mortalitas ista communis, ait Cyprian.
 serm. 4. de mortalit. Quid verò nobis in hoc
 mundo non commune cum cæteris, quamdiu
 adhuc secundum legem primæ natiuitatis ma-
 net caro ista communis? Quoadusq; isthic in
 mundo sumus, cum genere humano carnis
 aequalitate jungimur, spiritu separamur.
 Pre divite tamen moritur Lazarus ex pecu-
 liari Dei benignitate, quæ pios ex afflictionibus
 festinanter eripit, impios autem mora longevi-
 tatis ad pœnitentiam allicit.

18. Et consequens: sepultus est. Id
 quod de Lazari sepultura non legitur. Sed cum
 dives adhuc vivebat, sepulta est ejus anima.
 Ideoq; cum moreretur, non ab angelis assumptus
 est, sed in infernum deductus, ait Theophyl.
 in Luc. Et procul dubio magna cum pompa:
 quia verus manet tritus ille versiculus:
 Cum moritur dives, concurrunt undiq; cives,
 Cum moritur pauper, vix advenit unus &
 alter.

Augu-

August. inquit serm. 24. de verb. Dom. De
 duobus ergo istis dicite mihi, quis sit bene mor-
 tuus & quis male? Nolite oculos interrogare!
 ad cor redite! Si enim oculos interrogaveritis,
 falsa vobis respondent. Multum enim splendi-
 da sunt & singulariter fucata, qua illi diviti
 morienti exhiberi potuerunt. Qua potuerunt
 agmina esse plangentium servorum & ancilla-
 rum? qua pompa clientium? quis splendor fu-
 neris? quod precium sepultura? credo eum
 aromatibus obrutum. Quid ergo dicturi su-
 mus, fratres? an bene istum mortuum? an ma-
 le mortuum? si oculos interrogatis, optime
 mortuus est: si magistrum vestrum interiorem
 requiritis, pessime mortuus est. Si ergo sic mori-
 untur superbi, rerum suarum conservatores, &
 nihil inde pauperibus largientes: quomodo
 moriuntur illi, qui rapiunt res alienas? Verum
 ego dixi, vivite bene, ne male moriamini: ne
 quomodo dives ille moriamini. Sepulchrum autem
 dicitur per synecdochen quoad corpus: simulque
 docetur pompam funebrem, cum sepulchrum
 sit poena peccati, non admodum esse curandam:
 Non quasi sepultura sit illicita, siquidem scri-
 ptura commendatur testimoniis Sir. 38, 16. ex-
 emplis Sara, Gen 33, 4. Abraha, Gen. 25, 9. sed
 stoliditas inepta est, habet Basilius in conc. ad

D

divi-

divites circa finem mortuum ornare & sumtuose efferre eum, qui non amplius sentit.

19. Quoad alteram vitam, quæ describitur per colloquium inter pauperem & divitem, cujus recensetur occasio Lazari à divite in sinu Abrahamæ observatio v. 23. in quo locus in genere: atque in inferno. Qui Græcis dicitur *αἶδης* per synaresin quasi *αἰδης* quòd minimè videatur: intelligiturq; infernus, quem Christus ignem eternum vocat, Matth. 25, 41. tenebras exteriores Matth. 22, 13. Esaias speluncam amplam ac profundam; Esa. 30, 33. Ut facile colligatur esse infernū, licet ignoretur ubi sit, quia non est, quo loco sit situs, quin magis quo pacto evitari possit: quarendum, habet August. serm. 31. in cap. 16. ad Rom.

20. Et in specie à statu: sublatis oculis suis. Quos liberos habebat, ut alterius lætitiā posset aspiciere, ut magis torqueretur, habet Chrysostom. quia non habebat quod alius habuit: aperuit oculos in pœna, quos clausit in culpa, ait Greg. lib. 25. mor. c. 21. Quomodo verò ista intelligenda sint, illa flamma inferni, ille sinus Abrahamæ, illa lingua divitis, ille digitus pauperis, illa sitis tormenti, illa stilla refrigerii, vix fortasse inveniatur à mansuetè querentibus: à contentiosè autem certantibus nunquam

quam, habet Aug. l. 8. ad Gen. ad lit. c. 5. Neque enim anima digitis & oculis predata sunt, nec sibi laborant, neque mutua colloquia inter se habent. Interim tamen Christus se ad captum nostrum accommodat, ut & melius statum alterius vite aliquo modo percipiamus.

21. Et locus: in tormentis. Non dicitur in tormento, habet Chrys. divitia & avaritia talia premia suscipiunt. Inde Nilus ait decur. 22. paræn. 8. *ve avaro! opes enim illū deserent, & flamma excipient. Et recte dicuntur tormenta, quia horribiles sunt cruciatus infernales, ubi fletus ob ignem, qui non extinguitur; stridor ob vermem, qui non moritur: plane fletus ex dolore, stridor dentium ex furore, habet Bernh. in serm. 8. in Psal. qui habitat. Potissimum autem ita dicuntur quia ignis aternus, Matth. 25, 41. opprobrium aeternum, Dan. 12, 2. interit aeternus, 2. Thess. 1, 9. Audiant ergo nunc divites, qui nolunt esse misericordes, hic ulcerosus & nudus jacens Lazarus, ad sinum Abrahae ab angelorum deportatur manibus, elatus autem splendide, tartareo carcere clauditur.*

22. Et effectus cum objecto singulari: vidit Abrahamā eminē. Non quasi fuerit in eodē foramine, licet multū distante. sed secundū cū dicitur pōnē dicitur ista dicuntur, cum tantum sint duo

loca, duo animarum receptacula. Matt. 25, 46.
 Marc. 16, 16. Non potest dari tertiū, cum Scri-
 ptura id ipsum ignoret Aug. ser. 8. de verb. Ap.

23. Et vugulari: & Lazarū in sinu ejus. Hoc
 est, in vita aeterna, q̄s. in quodā sinu quietis, uti
 habet Ambr. l. 8. in Luc. Nolite enim carnali-
 ter intelligere, quod velut in sinu Abrahae sit
 pauper: sinus erat, quia secretum erat, ait Au-
 gustin. serm. 110. de tempore.

24. Et enarratio, respectu tum divi-
 tis sui ipsius, ubi petita pœnarum mitigatio
 v. 24. In quo iterum in genere ab effectu: &
 ipse clamans dixit. Magna enim pœna ma-
 gnam vocem reddebant, habet Chrysostr. inde
 Syrus addit, alta voce.

25. In specie, quoad objectum, adhi-
 bita prosopopœia: Pater Abraham: Cur an-
 tem, inquit Theophyl. non venit orationem
 ad Lazarum, sed ad Abraham? confundeba-
 tur fortassis existimans forsitan Lazarum vin-
 dictæ avidum & ex suis causis judicabat illum.
 Propterea ad Abrahamum facit sermonem,
 ait idem, quia putabat, ignorare Patriarcham
 quæ contigissent. Et patrem vocat, quia etiam
 filius fuit, sed non secundum spiritum, verū
 secundum carnem.

26. Quoad effectum universaliter: mi-
 serere

53
serere mei! Ita qui superioribus temporibus di-
ves & superbus fuit, habet Aug. serm. 24. de
verb. Dom. fit modo mendicus inferni. Ubi
quidem inclamat Abrahamum, non autem in-
vocat, quia acclamatio non est oratio.

27. Et particulariter, quoad personam:
& mitte Lazarum. Ita illum postulat, quem
aliquando contemserat, ait Salvian. lib. 3. con-
tra avaritiam.

28. Et causam finalem remotam: ut in-
tingat extremū digiti sui in aquam. Sic per
illum, cuius olim fœtorem longè refugerat: non
horret nunc manum illius, qui membrorum
suorum ulceribus suos canes paverat; non dedi-
gnatur auxiliū illius, qui in pure ac sanie com-
pueruerat; non reformidat squalentis manus
delicato ori suo immitti fœtidos digitos fauci-
bus suis inferi, ait Salvian. lib. 3. contra avarit.
Et petit non vinum, sed aquam saltim, ut, qui
minima denegavit illic, hic minima etiam non
impetret, ait Gregor.

29. Et proximam: ac refrigeret linguā
meam. Id est, humectet, ut Syrus habet. Et
quia inter omnis corporis partes linguā suā &
ore peccarat, magis os & lingua etiam dat pœ-
nas habet Cyprian. lib. 5. Epist. ep. 3. Audi-
ant itaq; divites, qui nolunt esse misericordes.

Audiant irrogari supplicia ista, qui nolunt erogare subsidia. Audiant pauperem refrigerantem, audiant divitem pœnis gravioribus aestuantem, habet Aug. serm. 25. de verb. Dom. Hic ergo divites cogitent, qui redimere facultatibus nolunt suis, ne ista patiantur, ait Salvian, lib. 3. contra avarit.

30. Et causa impellens: quia crucior in flamma hac. Qui cruciatus gravissimus, uti vox Græca innuit: denotat enim dolores parturientium. Et in flamma quidem quasi in sarragine: ut horribiles pœnas innuat verbis istis. Mortem quippe querent, & non inveniunt, Apoc. 9. 6. ubi neq; nocte, neq; die requiē habebunt, Apoc. 14, 11. ubi clamabunt maledicta dies, in qua nati sumus, Jer. 20, 14. Sic cruciatus infernalis per amplificationem à simili describitur: Quemadmodum enim qui summo caloris aestu vel ignis flamma excruciantur extremo duntaxat digitulo, vel stilla aqua asperso, refrigerationem aliquantulam desiderant, ita & iste lurco.

31. Et responsio partim à contrariis, ubi diversa hujus vitæ usurpatio v. 25. In quo tum causa efficiens: dixit autem Abraham, Per quem intelligitur ipse Deus, ut qui est Deus Abraham, Isaac, & Jacob.

32. Tum forma orationis à relato
 objecto: fili. *Sc. secundum carnem: non enim
 erat filius gratia, sed ratione procreationis car-
 nalis: aut insinuans per hoc eatenus sibi licere,
 quatenus tam benignè alloquitur, sed ulterius
 nihil licere, ait Theophyl. in Luc.*

33. Et à tempore: recordare. *Ut revo-
 cet ipsi in mentē statum prateritum. Per quod
 innuitur animus non ignorare omnia, sed re-
 cordari etiam potissimum prateritorum: cum
 recordatio sit actus rationis.*

34. Et accidens ab iniquitate respe-
 ctu prateriti quoad divitem: quòd præ cœ-
 teris bona tua in vita tua acceperis. *Quasi
 diceret: creatus quidem fuisti ad vitam eter-
 nam & cœlestem etiam appetere debuisses, sed
 per omnem vitam terrenis inhiasti, qui para-
 disum tuum repudiasti. Ergò iniquum foret,
 modo denuo recipere: non potes in terra gras-
 sari & hic manere, habet Chryl. hom. 15. de
 divite. Et accepisti, dixit, quia de his dicere so-
 lemus recipe, qui suū accipiunt, quod eis debe-
 tur. Discimus igitur, quòd licet quidam faci-
 norosi sint, & in extremam pervenerint mali-
 tiam, nonnunquam tamen unum quoddam
 vel duo bona opera faciunt. Unde & ipsi ha-
 bentes bona quedam, que in presentis vite pro-*

spem capiant, recipere dicuntur, ait Theophyl. in Luc.

35. Et quoad pauperem : Lazarus similiter mala. Nempé in hac vita, ut ita fuerit fors contraria, uti vita.

36. Quoad præsentem statum respectu pauperis : nunc autem hic solatio fruitur. Atq; ita re pensatur refectio pro nuditate, refrigerium pro paupertate, pro purpura flamma, ut salva sit æquitatis statera. Neq; enim fluctuatio est æterna iusto, Psal. 55, 23 sed ejus tristitia tandem vertitur in gaudium, Johan. 16, 22. Post luctum enim sequitur consolatio, Mat. 5, 5. post lachrymas exultatio, Psal. 126, 5. post momentaneum tribulationis æterna gloria, 2. Cor. 4, 17. Vides igitur quo te ducat tribulatio, habet Cyprian. de exil. Martyr. c. ult. ad spem non pudefacientem : Egrotas ? gaude : quia, quem Deus diligit, castigat. Pauper es ? letare, quia Lazari bona te excipient. Unde malum pati, habet Chrylost. hom. 15. in cap. 7. Act. Apost. malum non est : malum facere, malum est, & ideò malorum sustentatio cælorum regnum nobis pollicetur.

37. Respectu divitis : tu verò cruciaris. Ita pensantur pro divitiis pœna, habet Augustin. ser. 25. de verb. Dom. Ideoq; qui in ciborum

57

horum voluptate, & byssinis vestibus, divitiisq;
circumfluebat, gekennam habet, ipsiusq; ignem
pro indumento, ait Iliodo. Pelusiota lib. 1. ep.
376. Quid igitur profuit carnis voluptas? que-
rit Bernh. medit. de votis sim. c. 13. brevis la-
titia? ubi iocus? ubi risus? heu de tanta letitia
quanta tristitia! Quin in consummatione
mundi, habet Hieron. lib. 8. ep. c. 24. prece-
ritarū deliciarū recordatio erit materia cru-
ciatum. Si hæc pœna est avarorum, quæ pœna
erit raptorum? sed ait, perget mihi raptor rerū
alienarum: Ego similis illius divitis non sum:
Agapes facio, vinctis in carcere victum mitto,
nudos vestio, peregrinos suscipio. Dare te pu-
tas? respondeo, tollere noli & dedisti. Cui dede-
ris, gaudet: cui abstuleris, plorat: quem duorū
istorū exauditurus est Dominus? Dicis ei, cui
dederis, gratias age, quia accepisti: sed alter tibi
ex alia parte dicet: ego gemo, cui abstulisti: &
penè totum tenuisti, & exiguum illi dedisti: si
ergò quod alteri abstulisses, egentibus dedisses,
nec talia opera diligit Deus. Dicit tibi Deus:
stulte, iussi ut dares, sed non de alieno. Si habes,
da de tuo; si non habes quod des de tuo, melius
nulli dabis, quàm alteros spoliabis, ait August.
serm. 19. de verbis Apostoli.

38. Et ab impossibilitate, ubi beatorum

& damnatorum separatio v. 26. In quo per similitudinem à terreno quopiam hiatu desumptam illud ipsum illustratur, cuius *περιουσίας*: Et super hæc omnia inter nos & vos hiatus ingens firmatus est. *Chasma*, hoc est, *distantia & differentia*, non respectu tam loci quàm status. Nam sicut voluntates eorum, *diversa fuerunt*, ita & *præmia multum inter se distant*, uno quoque accipiente qua vita & voluntati sue congruunt, habet Theophyl,

39. *Ἀπόδοσις*; ut hi qui volunt transcendere ad vos, non possint; neque inde huc transcendere. Non enim transire reprobi ad electos possunt: cum iustorum anime sint in manu Dei, Sap. 3, 1. nec qui descendere ad inferos, postmodum ascendunt: quia nulla ex inferno datur redemptio, Job. 7, 9. Ubi enim nec pœnitentia locus est, nullus satisfactionis effectus, ait Cypr. tract. 1 contra Dom. Hic enim *vita aut amittitur aut tenetur*, addit idem.

40. Respectu fratrum divitis, ubi occurrit absoluta intercessio, in qua pro fratribus interpellatio v. 27. in quo ab effectu compellatum personam seu objectum: ait autem, rogo te pater. Denegata enim prima petitione, proponit aliam: & qui vivens propriam animam nõ dilexit, incipit aliorum ani-

59

mas diligere, ait Aug. serm. 10. de temp. Non
quidem charitate ductus, cum illam non habu-
erit, sed timore servili, ne ipsorum consortio ejus
pœna augetur, ait Lyra.

41. Et locum: ut mittas eum in domum
patris mei. Ideoq; quia non impetrabat paulu-
lum se refrigerari, multò minus credit se rela-
xari posse ad prædicationem veritatis, ait Aug.
l. 2. quæst. Ev. q. 38. meminitq; domus patris sui
in majus tormentum, quia omnia relinquere
coactus est.

42. Et interpellationis à fine desum-
ta ratio v. 28. in quo causa impellens: habeo
enim quinque fratres. Per quos Chryl. quinque
sensus intelligit naturali quadam germanitate
nobis innatos; alii quinque primaria peccata;
alii quinque diversos hominum status, ut est su-
perbus prelatus, impius magistratus, miles ar-
matus, garrulus advocatus, & sceleratus pri-
vatus: siquidem dives adhuc dum multos ha-
bet fratres tales.

43. Et causa movens, affirmativè: ut
testificetur illis. At serius dives iste magister
incipit esse, cū jam nec discendi tempus, nec do-
cendi habeat, ait glossa ord. Voluit subveniri
fratribus suis semper vecors, serò misericors,
ait Aug. serm. 110. de tempore.

44. Et negativè: ne & ipsi veniant in
hunc

hunc locum cruciatus. *Quid saluare vis illos fratres, qui non amant paupertatem?* habet Chrys. *necesse est, ut fratres habitent cum fratre suo. Ita parum profuit ista intercessio, quia nihil impetravit, & quia carnalis fuit, ut quae pro fratribus ipsius tantum facta fuit.*

45. Et responsio ratione objecti, ubi Moysis & Prophetarum auscultatio v. 29. in quo recensentur vitandi talis cruciatu, tum media: ait illi, habent Moysen & Prophetas. Ubi per metonymiam intelliguntur libri Moyses, & per synecdochen integra scriptura. Et ostendat Scripturae auctoritatem, quae vitam aeternam proponit Joh. 5, 39. perfectos ad salutem reddit, 2. Tim. 3, 16. In quibus, quae aperte in Scripturis posita sunt, inveniuntur illa omnia ait Aug. lib. 2. c. 9. & doct. Christ. quae continent fidem, moresque vivendi.

46. Et ratione effecti: audiant illos. Non enim sufficit solam Scripturam habere, sed etiam audienda est, & implenda. Ecquid enim ait Chrys. hom. 2. in c. 1. Mat. *lucris est quando quis audit & non accedit ad implenda quae dicta sunt?* Non parvus est etiam ex ipso profectus audire: nam qui audit & semetipsum reprehendit saepe & altius ingemiscit, & eo quandoque pervenit, ut studeat etiam implere quod didicit. Qui vero nec, quia peccavit, intelligit.

quan-

quando à peccatis recedet? quando semetipsum
culpabit? quando etiam emendare conabitur?
Non igitur contemnamus Scripturas audire
divinas. Hæc enim diabolica inspirationis ope-
ratio est, non sustinentis nos aspicere thesan-
rum, ne divitias acquiramus.

47. Tum respectiva exceptio seu re-
plicatio ab oppositis seu contrariis ut sic
mortuorū revelatio v. 30. in quo per remo-
tionem: at ille dixit: non pater Abraham.
Dum ex ingenio iudicat suo. Ut ostendatur
stolidum in sacris humana voluntatis iudiciū.

48. Et per positionem: sed si quis ex
mortuis ierit ad eos, resipilcent. Urget ni-
mirum mortuorum apparitionem, quam tamē
Scriptura non probat. Mortuorum enim susci-
tationē falso & apparenter prestat & Diabolus.

49. Tum refutatio v. 31. à minus pro-
babili, ubi antecedens: ait autē illi: si Moy-
sen & Prophetas non audiunt. Quia Scri-
ptura sacra est, que nobis revelat omne consiliū
Dei, Act. 20, 27. Illa itaq; audienda, qui hanc
non audit, nihil sperare poterit.

50. Consequens: neq; si quis ex mor-
tuis surrexerit credituri sint. Facilius namq;
& verius est Moyse & Prophetis credere, quo-
niam major autoritas, quam mortuorum spe-
ctris. Idq; verum esse declarant Judæi, qui,
quoni-

quoniam Moysen & Prophetas non audierant,
neq; cum mortuos vidissent excitatos, credide-
rant, habet Chryf. conc. 4. de Lazaro, siqui-
dem ex morte non est reditus, Job. 10, 21. &
anima spiritus est abiens, & non revertens,
Psal. 78, 39. Removeantur itaq; ista figmenta
hominum, vel portenta fallacium spirituum,
monet Aug. lib. 13. de civ. Dei c. 8. & in l. de
citra pro mortuis cap. 13.

NOTÆ.

I.

ERat quidam dives.) Considera di-
viti nullum nomen dari, quia impio-
rum nomina delentur ex libro vite; ut
discas tui nominis recordari quò inscri-
ptus es per baptismum in vite librum.

II.

Sepultus est in inferno) Considera
divitem illum sepultum, at in inferno
tamen fuisse; ut discas sepultura pompam
non tam estimare, quàm anime curam
habere.

III.

Fili recordare, quia recepisti bona
tua in vita tua) Considera nullum
malum

3. Dominus utraq; creavit.

4. Menoch. arbitr. c. 182. n. 42.
non debent pauperes indifferenter expelli
& negligi, praesertim si à magistratu negli-
guntur: esset sanè hoc impium, obq; solam
egestatem nemo improbus censendus. l. nec
enim permittitur 17. §. interdum ff.
de adopt. & §. ult. ff. de susp. tutorib.

Ad 1, Fall. causa: sanè quidem no-
sunt esse quosdam, sed non factum.

Ad 2. Jura validos mendicantes ex-
esse jubent, d. l. sed non sufficit certas pœ-
nas esse constitutas, at & curare debet poli-
ticus ne homines pereant. Curandum itaq;
ne ad mendicitatē prolabantur. Hering.
par. 2. q. 27. Hoënon. disp. pol. 6. th. 18.
nam quod pauperes petunt, non nostrum
petunt, sed quod ipsis nos debemus. Unde
Novell. 80. etiam abrogatur illi titulo.

Ad 3. per accidens est, non semper:
sunt etiam probi. Neq; pauper semper à
testimonio repellitur. Mascard. de prob.
concl. 115. vol. 3. & Speckhan cent. 1.
q. 39.

Non panem nedum scribitam pauper ha-
bere

Assolet, & strobilos cogitur esse suos,
Dives erat quidam, cui byssea purpura vestis
Et qui quotidie deliciosus erat:
Ast & pauper erat, cui nomen Lazarus, iste
Divitis ante fores, ulcere plenus, erat.
De micis cupiens saturari divitis ejus,
Sed modo lingebant ulcera forte canes.
Accidit ut pauper moreretur & angelus Abra
In sedem ferret dives, at aptus humum
Hic tulit ex orci tormentis lumina cernens
Quod sit in Abraha Lazarus ille finis.
Ah miserere mei, pater Abra clamat, & addo
Ut mihi vel guttam Lazarus ille ferat.
Contra dixit Abram: fili reminiscere, vita
Tu bona cœpisti, Lazarus iste mala.
Solamen manet hunc, at te cruciatus: hiatus
Magnus adest, ad nos non datur ire via.
Insit at inde, Pater rogo te, modo Lazarus edes
In patris jubeas quò velis ire mei.
Sunt fratres mihi quinque, domi. Quos opto mo-
neri
Ne veniant & in hac plena dolore loca.

Abra.

02 A 572
(1/2)

ULB Halle 3
003 808 483

VΦ 17

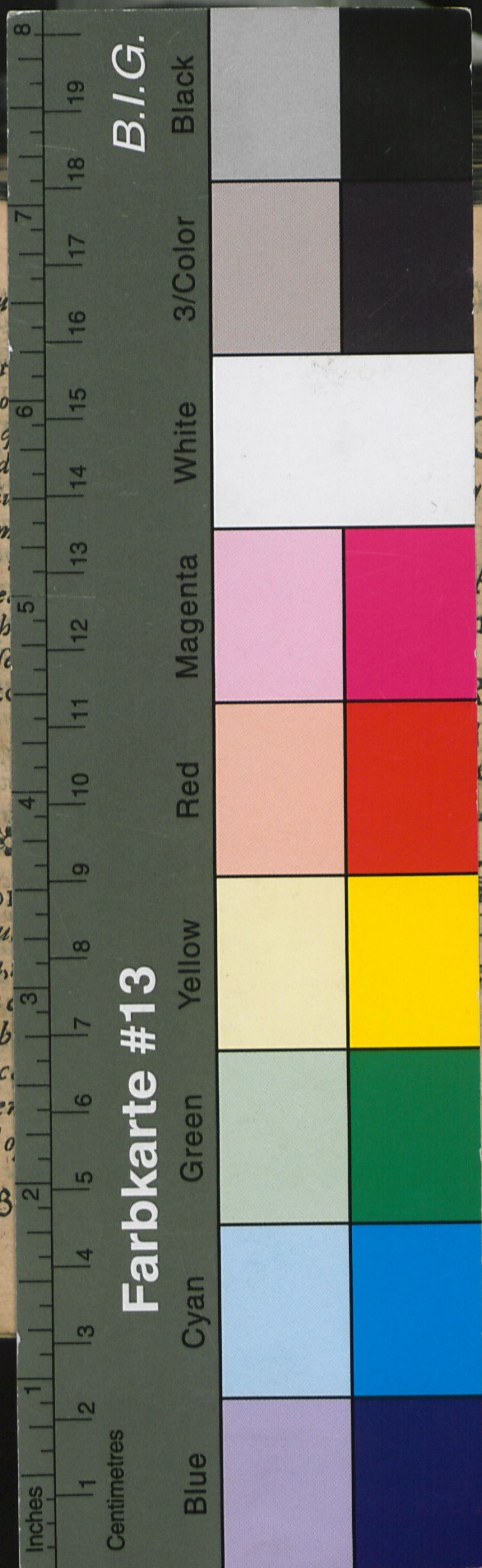
EVANG.

CHRIST.

HALL.

Q2.C

Farbkarte #13

B.I.G.

VITIA RUM
GELICARUM
quisitio XXXII

PRÆSIDE
ANO GUEINZIO
nnasii Hallensis
Rectore

Respondente
O STRAUBELIO
erfurtensi Sax.
a l. post Trinitatis.

R. ch. Inc. III.
LIS SAXONUM
edum Melchioris Oel-
schlegely

Dr. Gosan: Frider:

